

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท กระบวนการเสริมสร้างพลังชุมชนและนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างพลังชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอละงู จังหวัดสตูลโดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครัวเรือนจำนวน 383 คน จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ จากนั้นได้ทำการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแสวงหาอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference: FSC) จากการจัดประชุมเวทีชาวบ้านเพื่อเสวนาแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้วิจัยกับชาวบ้าน และตัวแทนในภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อมุ่งเน้นการวิเคราะห์ การหาข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมในจังหวัดสตูลอย่างยั่งยืนในอนาคต และการสนทนา

ผลการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบท และศักยภาพของชุมชนมุสลิมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอละงู จังหวัดสตูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช มีอาชีพเกษตรกร รายได้สุทธิต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ศักยภาพและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมุสลิมในในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอละงู พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างพลังชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอละงู จังหวัดสตูล กระบวนการเสริมสร้างการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละชุมชนจะแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ให้เกิดเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกิดความร่วมมือทั้ง 3 ภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิมอย่างยั่งยืนของแต่ละชุมชน ดังนี้ 1. การสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน 2. การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อจัดการท่องเที่ยว 3. การพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 4. การส่งเสริมภาวะผู้นำของชุมชนเพื่อการตระหนักรู้ในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว 5. การดำเนินการปฏิบัติการในการท่องเที่ยว การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน 6. การสร้างกลุ่มและเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 7. การตรวจสอบและประเมินผล 8. การสร้างความยั่งยืนของชุมชน

ส่วนที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างพลังชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างพลังชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมอย่างยั่งยืนจากทุนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น แบ่งได้เป็น 7 ประเด็น ดังนี้ 1.การวางกลไกในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดย

ชุมชนมุสลิม 2.การวางระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 3.การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชนที่ยั่งยืน 4.การส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิมให้ยั่งยืน 5.การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมต้องมีส่วนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน 6.การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 7.การบริการที่ดีและปลอดภัยทั้งด้านที่พัก ยานพาหนะ นักสื่อความหมายท้องถิ่น เจ้าของ บ้าน และการประสานงานที่ระหว่งกลุ่มในชุมชนเพื่อให้บริการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ เรื่องความต้องการในการบริการทางด้านอาหารของนักท่องเที่ยว ที่ไม่ใช่มุสลิม อีกทั้งควรพัฒนาบุคลากรด้านภาษาต่างประเทศ และความเข้าใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ควรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติของชาวมุสลิมที่ถูกต้องกับบริษัทนำเที่ยว เพื่อที่จะได้สื่อสาร รวมถึงสามารถให้คำแนะนำ ในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม และนักท่องเที่ยวอื่น ๆ

2. ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในด้านความเข้าใจในผลกระทบและวิธีการรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น เช่น โครงการทำเรื่อน้ำลึกลับจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้าน ปัญหาในการจัดการขยะ ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการขนส่งไม่เหมาะสม อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งอยู่ในเขตวนอุทยานแห่งชาติ ปัญหามัคคุเทศก์ต่างถิ่นไม่มีความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นอาจให้ข้อมูลของการท่องเที่ยวในชุมชนที่ผิดพลาด อีกทั้งอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกส่งผลกระทบต่อการลอกเลียนแบบของเยาวชนได้ ปัญหาสุขอนามัยชุมชนเกี่ยวกับความสะอาด บางชุมชนยังขาดผู้นำทางศาสนาทำให้ชาวบ้านบางชุมชนไม่เคร่งครัดในทางปฏิบัติ ขาดแคลนระบบสาธารณสุขที่ปลอดภัย ปัญหาการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติจากการท่องเที่ยว เช่น ปะการังฟอกขาว ปัญหาการรุกรานการประมงท้องถิ่น การปฏิบัติที่ไม่ให้ความเคารพต่อหลักศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชนที่ยั่งยืน เพื่อมุ่งเน้นให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพจิตที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชน เช่น การจัดทำแพคเกจโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานสากล โดยการส่งเสริมให้นำทุนทางสังคมทางด้านวัฒนธรรมมาใช้ในการเสริมสร้างการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนไปถึงคนรุ่นต่อไป และยังกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริมจากอาชีพหลักที่ทำอยู่